

PLENUMVERGADERING
van
DONDERDAG 28 MAART 2019

Namiddag

Samengevoegde vragen van

- de heer Stefaan Van Hecke aan de minister van Justitie, belast met de Regie der Gebouwen, over "het seksueel misbruik bij de getuigen van Jehova" (nr. P3530)
- mevrouw Sonja Becq aan de minister van Justitie, belast met de Regie der Gebouwen, over "het seksueel misbruik bij de getuigen van Jehova" (nr. P3531)
- mevrouw Valerie Van Peel aan de minister van Justitie, belast met de Regie der Gebouwen, over "het seksueel misbruik bij de getuigen van Jehova" (nr. P3532)

Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Mijnheer de minister, de Pano-uitzending van gisteren over seksueel misbruik bij de getuigen van Jehova was shockerend. Het was bijvoorbeeld schrijnend vast te stellen hoe kinderen opgroeien in bijna sociaal isolement. Ze mogen nauwelijks of geen contact hebben met de buitenwereld. Er zijn geen buitenschoolse activiteiten of verjaardagsfeestjes, maar ze moeten wel mee op pad gaan deur aan deur.

Nog schrijnender is de manier waarop er omgegaan wordt met seksueel misbruik bij de organisatie. Er gebeuren geen aangiftes bij politie of justitie. Dat mag niet van de organisatie, op straffe van uitsluiting. Men handelt dat af via een eigen interne rechtbank, die naam niet waardig. Zo moet men bijvoorbeeld twee getuigen hebben om bewijs te leveren van bepaalde feiten. In geval van pedofilie is dat natuurlijk totaal onmogelijk. Dat is een rechtsstaat onwaardig.

Uit de reportage bleek ook dat de namen van veel daders bekend zijn en bijgehouden worden op het hoofdkwartier in Kraainem. Mijnheer de minister, dat is aan het licht gekomen in de reportage en ik ben bang dat belangrijk bewijsmateriaal dat ter plaatse aanwezig is, verloren zou kunnen gaan.

De eerste klachten in België zijn binnengekomen in september. Het federaal parket heeft het dossier in januari opgenomen en zal het onderzoek voeren. Mijnheer de minister, ik weet dat dit in een lopend dossier moeilijk ligt, maar kunt u iets zeggen over de stand van zaken van dat dossier? Bestaat het risico dat er bewijsmateriaal verloren gaat?

Ten tweede, het opvolgen van sektarische organisaties is een belangrijke opdracht in een democratische rechtsstaat. Bij ons is dat een taak van de Veiligheid van de Staat. Uit het jongste activiteitenverslag, dat van vorig jaar, bleek echter dat die opdracht eigenlijk verwaarloosd werd. Dat zegt de oud-voorzitter van het Comité I. Dat is natuurlijk onaanvaardbaar. Ik had graag uw reactie daarop gehoord. Kan dat gecorrigeerd worden, zodat de opvolging van sektarische organisatie opnieuw een prioriteit wordt bij de Veiligheid van de Staat?

Tot slot, welke andere maatregelen zult u nemen opdat slachtoffers die uittreden, ook de passende ondersteuning en hulp krijgen?

Sonja Becq (CD&V): Mijnheer de minister, gisteravond bracht de Pano-reportage op een heel confronterende manier het misbruik bij de getuigen van Jehova naar buiten. Dat onderwerp hebben wij hier behandeld in de werkgroep opgericht naar aanleiding van de vraag van het IACSSO dat een aantal feiten uit zijn verslag wou komen melden. Dat gebeurde achter gesloten deuren, omdat het onderzoek nog bezig is.

De vele klachten over seksueel misbruik in de katholieke kerk maakten dat ook in andere sectoren, waaronder de sport- en de jeugdsector, het thema aan de orde kwam. Dat er volgens de organisatie maar een drietal klachten zijn van Belgen in Nederland, en heel weinig hier, doet besluiten dat het heel moeilijk ligt om met dergelijke feiten naar buiten te komen. Maar dat lijkt mij eigen aan het gesloten systeem van sektarische organisaties.

Tijdens de krokusvakantie heb ik toevallig *Kinderen van de Hemel* gelezen. Dat is het parallelle verhaal van drie meisjes die uit een sekte gestapt zijn. Het ging niet over de getuigen van Jehova, maar over het feit dat uit zo'n gesloten systeem stappen zo ongelooflijk moeilijk is.

Mijnheer Van Hecke, vanmorgen heb ik de minister op de radio uw vragen al enigszins horen beantwoorden. Ik meen dat het belangrijk is dat er klachten worden ingediend na de Pano-reportage. Ik zie dat de site van de VRT verwijst naar reclaimedvoices.org, waar men klachten kan melden. Er wordt ook verwezen naar TeleOnthaal. In Vlaanderen is er bovendien het meldpunt 1712 voor de opvolging van klachten.

Mijnheer de minister, het is belangrijk dat er klachten zijn, dat er getuigenissen zijn, zodat men verder kan werken. Kent u, ten eerste, het systeem van klachtindiening? Kan een en ander gecoördineerd gebeuren, opdat er effectief iets gedaan wordt met de klachten en opdat wie een strafrechtelijke klacht wil indienen, geïnformeerd wordt over de manier waarop dat moet gebeuren?

Ten tweede, meer in het algemeen, mijnheer de minister, hoe ziet u de verdere aanpak van sektarische organisaties, waaronder de getuigen van Jehova?

Valerie Van Peel (N-VA): Mijnheer de minister, kindermisbruik in het gezin, kindermisbruik in de sport, kindermisbruik in de kerk, kindermisbruik bij de getuigen van Jehova, elke keer opnieuw zie ik iedereen heel hard schrikken als dergelijke feiten aan het licht komen. Elke keer schrikken we: zoveel slachtoffers, zo lang toegedekt. Eigenlijk begrijp ik dat niet.

Wanneer worden we nu eens wakker? Kindermisbruik zit overal. Het zit echt overal en het tiert vooral welig in machtsstructuren en zeker in machtsstructuren die zijn opgehangen aan een of ander geloof, met kleine g of hoofdletter G, die opgehangen zijn aan goeroes, aan afstammelingen van een of andere god. Daders kunnen zich, spijtig genoeg, gedurende decennia bijna onaantastbaar voelen. Organisaties dekken potjes toe om het geloof in hun instelling zuiver te houden, hoewel het van binnen zo rot is als het maar kan zijn. Ze creëren eigen rechtbanken, die uitspraken kunnen doen volgens de instelling en die geen rekening houden met slachtoffers. Hoe vaak zullen we nog schrikken? Of worden wij eindelijk wakker en handelen wij allemaal, stuk voor stuk, ernaar door nooit meer weg te kijken van kindermisbruik, door onze kinderen weerbaar te maken en niemand af te schermen van de gevolgen van zijn gruwelijke daden? Ook dat gebeurt nog te vaak.

Mijnheer de minister, misschien kunnen we ook vanuit Justitie preventief handelen in plaats van keer op keer reactief te handelen en nog maar eens een meldpunt op te richten of stoere taal te uiten tegenover de daders? Gezien de verjaringstermijnen zijn die allang buiten schot.

Beste collega's, zullen we van slachtoffers blijven verlangen dat zijzelf het initiatief nemen om in te grijpen? Moet het van hen komen? Moeten zij na jaren van trauma's en opgelegd stilzwijgen de

onwaarschijnlijke kracht hebben om naar buiten te komen? Zullen we dat blijven vragen of worden we wakker en gaan we preventief aan de slag?

Mijnheer de minister, wat kan er op dat vlak vanuit Justitie beginnen?

Minister Koen Geens: Mijnheer de voorzitter, beste collega's, kennelijk lijden ook binnen de getuigen van Jehova mensen onder dat fenomeen, dat ons al langer bekend is.

Er worden mij vragen gesteld naar preventie, maar voorafgaand wil ik toch zeggen dat Justitie in de eerste plaats gefocust is op repressie.

Op schuldig verzuim voor het niet-aangeven van dergelijke feiten door volwassenen staat twee jaar. In de afgelopen legislatuur hebben wij de verjaringstermijn opgetrokken tot vijftien jaar vanaf de leeftijd van de meerderjarigheid. Met andere woorden, ik weet dat het kindslachtoffer zelf naar buiten moet komen, maar voor de aangifte heeft het slachtoffer nog tot zijn of haar 33e levensjaar de tijd. In de commissie voor de Justitie heb ik altijd gesteld dat voor dergelijke misdrijven naar mijn mening de onverjaarbaarheid bespreekbaar is. In een volgende legislatuur kan erover worden nagedacht. Wij weten evenwel allemaal dat de bewijskwesitie niet de gemakkelijkste is, zeker als wij de verjaring verlengen tot onverjaarbaarheid.

Wij rusten de organisatie IACSSO opnieuw toe met bijkomend personeel. Dat staat los van de feiten die wij vandaag bespreken, want volgens het personeelsplan komen er vier voltijdse equivalenten bij. Die organisatie functioneert naar behoren.

Reclaimed Voices, waarnaar mevrouw Becq verwijst, is een private Nederlandse organisatie. In België bestaan er twee slachtofferorganisaties voor slachtoffers van sektes, namelijk AVISO in Wallonië en SAS in Vlaanderen. In het kader van IACSSO worden die slachtofferorganisaties ondersteund om meldpunt te zijn.

Het is juist dat de Nationale Veiligheidsraad in 2015 een actieplan van de Veiligheid van de Staat heeft goedgekeurd, waarin het sektarisch geweld niet bij de drie grote prioriteiten stond. Deze drie prioriteiten waren contraspionage, contraterrorisme en cyberbedreiging. Het is waar, ik heb dat ook vanochtend gezegd, dat, nu wij opnieuw met de neus op de feiten worden gedrukt, wij dit moeten herbekijken. Ik zal daarvoor ook het nodige doen.

Wij hebben wel onmiddellijk de feiten die IACSSO ons onder de neus wreef, doorgegeven aan het parket. Ik kan niet anders, en dat heb ik vanochtend ook gezegd, dan vertrouwen hebben in het federaal parket en zwijgen. Er is een moment waarop men zwijgt. Iedereen is geschrokken van de reportage van Pano. Op het kabinet zijn wij echter niet geschrokken, wij wisten dit reeds een tijdje. Wij hebben het nodige gedaan, wij hebben gedaan wat een minister van Justitie in zulke omstandigheden doet. Ik ben er gerust in dat het federaal parket dit op de juiste manier zal aanpakken.

Maar, collega's, onze verontwaardiging is meer dan terecht. Ik ben er ongelooflijk ongelukkig om, maar laten wij vooral nadenken over hoe en op welk niveau wij dit preventief nog beter kunnen benaderen dan vandaag. Ik ben bereid, en ik heb het reeds vaak gezegd, om over onverjaarbaarheid te spreken, maar bewijs is lastig.

Ik kan alleen maar zeggen dat de interne ouderen, zoals zij heten, die deze doofpot toegedekt houden, strafbaar zijn en dat hun gedrag uitermate laakbaar is. Dus als er iemand is die denkt daarmee weg te komen, zal ik er in elk geval alles aan doen om te proberen dat hij vervolgd wordt. Dat kan ik u zeggen. Ik was even gedegouteerd als u, maar meer kan ik er nu helaas niet over zeggen. **Stefaan Van Hecke** (Ecolo-Groen): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, het is belangrijk dat wij goede lessen

trekken uit de ervaringen in het verleden. Wij hebben reeds ervaringen. Er is het misbruik in de Kerk. Het heeft decennia geduurd en decennia heeft de zweer geëttend alvorens ze is opengebarsten. Dan werd het echt aangepakt en kwam het in de actualiteit. Ook wist men al vrij lang over misbruik in de sport, maar pas recent, door een aantal onthullingen, is dat dossier echt naar boven gekomen.

Wij moeten daar één les uit trekken. Als wij signalen krijgen dat het ergens fout loopt, mogen wij niet de fout uit het verleden maken, maar moeten wij zo snel mogelijk ageren. Met "wij" bedoel ik heel de overheid, Justitie in de eerste plaats.

Het is juist dat bij dergelijke misdrijven het soms moeilijk is om bewijzen aan te brengen. Het bewijs is heel moeilijk te leveren, maar net in dit dossier zijn er aanwijzingen dat er bewijzen zijn, wat men in gelijkaardige zaken vaak niet heeft, waar niets op papier staat. Net daarom zou het jammer zijn dat die bewijselementen zouden verdwijnen.

Tot slot, wat de Veiligheid van de Staat betreft, het is inderdaad belangrijk dat het opnieuw wordt geactiveerd. Ik pleit er niet voor dat dit de allerhoogste prioriteit krijgt, maar het is een belangrijke taak die werd verwaarloosd. Het moet weer als een volwaardige taak worden opgenomen, met voldoende mensen die daaraan werken en die, wanneer ze misbruiken zien, dat tijdig aan Justitie kunnen doorgeven.

Sonja Becq (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord.

Het is inderdaad niet eenvoudig. Eigenlijk zijn wij allemaal mee verantwoordelijk. Als ik u hoor spreken over preventie, dan volg ik u meteen. Wij moeten de signalen kennen en doorgeven. Dat is wat men vandaag ook probeert binnen de Vlaamse Gemeenschap, niet zozeer bij de federale overheid.

Het enige probleem dat ik hoor, is dat bij organisaties zoals de getuigen van Jehova, de mensen niet altijd herkenbaar zijn. Zij gaan niet naar het OCMW, ze worden niet noodzakelijkerwijs gedetecteerd in scholen. Dat maakt het heel moeilijk omdat misbruik vaak pas aan het licht komt wanneer de bijzondere jeugdzorg wordt geconfronteerd met andere situaties in die gezinnen.

Dat wat het luik preventie betreft. Ook vanuit Justitie en de klachtenbehandeling die er moet zijn, denk ik dat een goede samenwerking met de Gemeenschappen nodig is. Wij hebben het hier over klachten, over het detecteren van de organisaties en het opvolgen ervan, zoals collega Van Hecke daarnet heeft gezegd. De werkgroep kan dat ook als aanbeveling meenemen. Er is ook een omkadering nodig, eenmaal de mensen klacht hebben ingediend of uit de organisatie zijn gestapt. Zij moeten worden geholpen en begeleid. Ook daarvoor is een samenwerking tussen Justitie en de Gemeenschappen nodig.

Valerie Van Peel (N-VA): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord.

Van alle trauma's die een kind kan oplopen, is kindermisbruik een van de meest ingrijpende, vooral als het wordt gevolgd door jaren van onderdrukking, ongelooft, onbegrip en in de doofpot stoppen. Het maakt een mens voor de rest van zijn leven kwetsbaar en het maakt het aangaan van relaties ook moeilijk.

Ik blijf erbij dat wij er nog lang niet zijn en dat de maatschappij er anders mee moet omgaan. Wij moeten meer doen voor de mensen die het hebben meegemaakt, maar ook voor de kinderen waar het elke dag dreigt te gebeuren.

Mijnheer de minister, u moet mij verontschuldigen voor het volgende dat ik u wil zeggen.

Ik hoor dat u heel gedegouteerd bent over de mensen die het bij de getuigen van Jehova in de doofpot hebben gestopt, dat het schuldig verzuim is en dat het zou moeten worden veroordeeld. Het spijt mij dat ik dit moet zeggen, maar wij hebben onlangs de begrafenis gehad van een kardinaal, waarvan bewezen is dat hij zaken in de doofpot heeft gestoken, zoals de zaak-Vangheluwe. Toch werd hij met veel grandeur ten grave gedragen. Ik vind dat in dezen schrijnend, want heilige mensen bestaan niet. Laat ons dan ook stoppen met ze zo te behandelen, zeker als ze dergelijke feiten hebben gepleegd. Misschien zou dat een signaal kunnen zijn.